

עם ביאור
הפֿתֿר והפֿכֿוד

זהר הקדוש

פרשת בלק • שבח נוטר הברית

בְּשֵׁתָא - ולכן זמן עליה רגלים הם שלש פעמים בשנה, 'בפסח' כנגד **אֲבָרָהָם** הרומזים למידת החסד, **קִבְלִי** - שקיבל עליו מצות הברית בהיותו בן צ"ט שנה, 'ובסוכות' כנגד **יִצְחָק** הרומזים למידת הגבורה, **קִבְלִי** - שקיבל עליו מצות הברית בהיותו בן שמונה ימים, 'ובשבועות' כנגד **יַעֲקֹב** הרומזים למידת הגבורה.

המתבאר מדבריהם שטעם עליית ג' רגלים הם כנגד אברהם יצחק ויעקב שהיו נוטרי הברית. ומדייקים הרוחות בדבריהם שיעקב אבינו היה בשלמות, משום שמל ופרע.

ומוסיפים הנשמות, כי יעקב הוה **שְׁלִים מְכֻלָּהוּ** - היה יותר שלם

במעלה מכל האבות, כי אברהם ויצחק מלו ולא פרעו, ויעקב מל ופרע, **וְעַל דָּא פְּתִיב בִּיה** - ועל כן כתוב עליו (בראשית כה כז) **וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם**, ופירושו, 'וַיַּעֲקֹב' - תפארת 'איש' - אדון על 'תָּם' - מלכות, כי אברהם ויצחק שהם חסד וגבורה אינם משפיעים למלכות, ולכן רק מלו עצמם, כי המילה היא בסוד המלכות, אבל יעקב שהוא תפארת המשפיע למלכות, הוא **שְׁלִים מְכֻלָּא** - שלם ומעולה יותר מכל האבות אחרים, ולכן מל ופרע, כי הפריעה רומז על היסוד המשפיע אל מלכות. אבל **אֲבָרָהָם** אינו נקרא תם, אלא **תָּמִים אֶקְרִי** - נקרא, כמו שכתוב (שם יז א) **וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וַתֵּשַׁע שָׁנִים וַיָּרָא ה'** אל אֲבָרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שְׂדֵי הַתְּהֵלֶכֶּה לְפָנֶיךָ וְהָיָה תָּמִים, **וְלֹא הָיָה כָּל כָּךְ שְׁלִים** - ולא היה כל כך שלם כמו יעקב, **אֲבָל יַעֲקֹב שִׁנְקָרָא תָּם**, היה יותר **שְׁלִים מְכֻלָּא** - יותר במעלה מכל האבות.

לאחר שביארו שיעקב היה בדרגת תם בשלמות ואברהם בדרגת תמים, ואומרים שאף נח היה בדרגת תמים.

מֶה פְּתִיב בְּנַח - מה כתוב אצל נח (שם ו ט) **'אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו** אֵת הָאֱלֹהִים הַתְּהַלֵּךְ נָח', ופירושו, **דְּהָוָה רָשִׁים בְּרָשִׁימוֹ קִדִּישָׁא בִּנְיָיָהוּ** - שהיה רשום ברושם הקדוש של הברית בין בני דורו. **וְאָמַר רַב מְתִיבְתָּא** - ואמר ראש הישיבה, **בְּכָל אֶתֶר דְּכְתִיב** - בכל מקום שכתוב **'תָּמִים'**, הכוונה **דְּרָשִׁים בְּרָשִׁימוֹ קִדִּישָׁא בְּאֵת קִיָּמָא דְּבְרִית** - שרשום ברושם הקדוש של אות ברית, ולכן גם מה שכתוב אצל אברהם 'הַתְּהַלֵּךְ לְפָנֶיךָ וְהָיָה תָּמִים', הכוונה שהיה מהול, ומפרש הראש ישיבה, כי מה שכתוב 'בְּדוֹרוֹתָיו', אין הכוונה שדורו של נח היו נוטרי ברית, אלא, **וּבְגִין דְּנִטְר** - וכיון שנח לבדו היה נוטר ברית, לכן **אֶקְרִי** - נקרא **'תָּמִים' 'בְּדוֹרוֹתָיו'**, ופירושו, כי נח לבדו היה נוטר הברית, **מֶה דְּלֹא הָוֹה פְּלָהוּ הָכִי** - מה שלא היו כך כל בני דורו, **דְּאִינוּן מַחְבְּלֵן אֶרְחִייהוּ** - כי אלו בני דורו היו משחיתים את דרכיהם.

היוצא מכל הנכתב לעיל שאברהם, יצחק, יעקב ונח היו נוטרי הברית. ועתה מוסיפים ואומרים שכל הנוטר ברית, וזכה שמתייחדת עימו השכינה.

וְעַל דָּא פְּתִיב - והואיל שנח היה מהול, לכן כתוב בהמשך הפסוק **'אֵת הָאֱלֹהִים הַתְּהַלֵּךְ נָח'**, ומפרש, **וְכִי מֵאֵן יָכִיל לְמִיּהָ עֲמִיהָ** - וכי מי יכול ללכת ביחד עם הקדוש ברוך הוא, **אֲלֹא פִירוּשׁוֹ, כָּל מֵאֵן דְּנִטְר**

במאמר שלפנינו יבואר שבח נוטר הברית וטעם עליה לרגל, עוד יתבאר שהמל ופרע וזכה לדבוק מאחורי השכינה, מל ולא פרע - בצדיק השכינה, לא מל ולא פרע - לפני השכינה

לאחר שביאר סוד המעיין והאילן שבתוכו, חוזרים לבאר את אשר החלו בטעם העלייה לרגל השייך בעיקרו לנוטרי הברית.

כָּל אִינוּן נְטוּרֵי קִיָּמָא קִדִּישָׁא, דְּבָעוּן לְאַתְחֻזָּא קְמִי מְלָכָא - כל אלו הנוטרים את הברית קודש הם צריכים להיראות לפני המלך הקדוש ברוך הוא בשלש רגלים, **דְּהָא לֹא אֶתְחֻזֵּן, אֲלֹא בְּגִין לְאַתְחֻזָּא דְּאִינוּן בְּנֵי גִזְרֵי קִדִּישָׁא** - שהרי אינם באים להתראות, אלא כדי להראות שהם בני נוטרי ברית קודש, **וְעַל דָּא** - ועל כן נאמר (דברים טז טז) **'שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרָה אֶת פָּנֵי ה'** אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמִּצּוֹת וּבְחַג הַשְּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּפּוֹת, וְמָה שִׁכְתוּב 'זְכוּרָה' מְרומז על אבר הברית, **אִינוּן בְּנֵי קִיָּמָא קִדִּישָׁא** - שאלו הם בני נוטרי הברית קודש. ומוסיפים הנשמות.

הרי מבואר טעם העלייה לרגל לזכרים להראות שהם נוטרי הברית. ועתה שואל ראש הישיבה מדוע נכתב 'זְכוּרָה' ולא זָכָרָה. **דִּיִּיק רַב מְתִיבְתָּא** - דייק הראש הישיבה ושאל, למה כתוב 'זָכָה' כָּל זְכוּרָה, **וְלֹא** כתוב 'זָכָה' כָּל זָכָרָה, **וְהָיָה פִירוּשׁוֹ, שֶׁרַק הַזְכָּרִים חַיִּיבִים לַעֲלוֹת לְרִגְלָא, דְּהָא** - שהרי בדרך כלל זָכָר פְּתִיב - כתוב בתורה **וְלֹא זָכָר, וְאִם כֵּן מֵאִי** - מהו שכתוב 'זְכוּרָה'. והשיב הראש ישיבה, **אֲלֹא, כָּל אִינוּן דְּנִטְרֵין קִיָּמָא קִדִּישָׁא וְלֹא חֲבָאן בִּיה** - אלא כל אלו הנוטרים את ברית קודש ולא חוטאים ופוגמים בו, **אִינוּן הָוֹו בְּנֵי מְלָכָא** - אלו הם בני המלך, **דְּבָכֵל יוֹמָא מִשְׁתַּבַּח בְּהוּ** - שבכל יום משתבח בהם הקדוש ברוך הוא, **וְדָכִיר לֹון תְּדִיר** - וזוכר אותם תמיד, **וְעַל דָּא** - ועל כן כתוב כאן 'זָכָה' כָּל זְכוּרָה, ופירושו, שיבוא להיראות **הָהוּא דְּאִית בִּיה קִיָּמָא קִדִּישָׁא** - אותו שיש בו ברית קודש שאינו פגום, **דְּדָכִיר לֹון מְלָכָא בְּכָל יוֹמָא** - שזוכר אותו המלך בכל יום, **דְּלִית שְׁבַחָא קְמִי מְלָכָא עֲלָהָ, -** שאין שבח לפני המלך העליון, **אֲלֹא בְּמֵאֵן דְּנִטְר קִיָּמָא דָּא** - אלא כמו הנוטר ברית קודש זה. וזהו פירוש הפסוק 'זָכָה' כָּל אלו 'זְכוּרָה' מלשון זכירה, כלומר, הזכורים תמיד לפני הקדוש ברוך הוא.

לאחר שביארו מה שענה ראש הישיבה שנאמר זְכוּרָה מלשון זכירה שזוכר הקב"ה את נוטרי הברית, מבארים עוד הטעם שצריך לעלות שלש פעמים בשנה. ומוסיפים הרוחות, **וְעַל דָּא בְּעִי דִּיתְחֻזֵּן תְּלַת זְמַנִּין בְּשֵׁתָא קְמִיהָ** - ועל כן צריך שיתראו נוטרי הברית לפני הקדוש ברוך הוא שלש פעמים בשנה. ושואלים **תְּלַת זְמַנִּין אֲמַאי** - מדוע צריכים להתראות שלש פעמים דוקא. ומיישבים **אֲלֹא בְּגִין אֲבָהוּ קִדְמָאי** - אלא כיון שהאבות הראשונים אברהם יצחק ויעקב, **דְּקַבִּילוּ לְהָאֵי בְרִית קִדְמָאָה לְכָל פְּקוּדֵין דְּאֶרְיִיתָא** - שקיבלו עליהם את מצות ברית הזו הראשונה מכל מצוות התורה, **וּבְגִין כֵּן תְּלַת זְמַנִּין אִינוּן**

ברית קדישא - שכל מי שנוטר את ברית קודש, **אזדווגת ביה שכינתא ושריאת עליה** - מתייחדת עמו השכינה ושורה עליו, והיינו שהולך עם השכינה בשווה, לא לפניו ולא אחריה. **ובגין כך** - ולכן כתוב (דברים יג) **'תמים תהיה עם ה' אלהיך'**, שפירושו, שמתחילה **'תמים תהיה'**, דהיינו, שצריך למול עצמו, **ולבתר** - ולאחר מכן **'עם ה' אלהיך'**, דהיינו שתשרה עליו השכינה וילך עמה **בזווגא חדא** - בייחוד אחד בשווה ממש, **דכיין דנטיר ברית דא** - שכיון ששומר זה הברית קודש, הרי **'עם ה' להו'**, ולא **אתפרש מגיה** - יהיה עם השכינה, ולא תפרוש השכינה ממנו.

לאחר שביארו שבח הנוסח בריתו שמתייחדת עימו השכינה, הקשו שפעם משמע שהשכינה הולכת מאחורי הצדיק ופעם משמע שהשכינה הולכת לפני הצדיק.

באברהם כתיב - כתוב (בראשית יז א) **'התהלך לפני והיה תמים'**, ופירושו 'והיה תמים' היינו שיהיה גזירי דאָת קיימא - מהול באות ברית. ומה שכתוב **'התהלך לפני'**, היינו שילך לפני השכינה, **מהכא, דלא יהו גברא בתר אתתא אלא קמהא ארח פשר איהו** - מכאן למידים, שדרך הישר הוא שלא ילך אדם אחורי אשה אלא לפניו, והיינו 'התהלך לפני' השכינה בחינת אשה, ולא מאחוריה. ושואלים, **והא כתיב** - והרי כתוב (שמות כג כ) **'הנה אנכי שולח מלאך לפניך'**, וכן כתוב (שם לג ב) **'ושלחתי לפניך מלאך'**, ופירושו הפסוקים, כי המלאך היינו השכינה שהולכת לפני בני ישראל והם הלכו מאחוריה, והלוא אין ללכת מאחורי האשה שהיא השכינה.

ומתרגים שמה שנאמר באברהם ש'אתהלך לפני' היה קודם שנימול, ואכן לאחר שנימול הלך גם הוא מאחורי השכינה.

ומתרגים הרוחות, **לאברהם אמר השכינה שילך לפניו משום דלא הוה גזיר** - שלא היה עדיין מהול, ולא היה יכול ללכת עם השכינה בשווה, ולכן דחה ליה לקמה - דחתה אותו השכינה לפניו, ועל דא לא כתיב - ועל כן לא כתוב **'היה תמים והתהלך לפני'**, שפירושו, 'היה תמים' - שתהיה נימול, 'והתהלך לפני' ותזכה ללכת לפני, **אלא כתוב 'התהלך לפני' קודם ואחר כך 'והיה תמים'**, ופירושו, **דלא יאות אגת** - שלא ראוי אתה ללכת בשווה עם השכינה עד שתהא בבחינת תמים - שתהיה מהול ולכן כל עוד שאינך תמים תלך לפני.

ומבארים עוד שכל אדם העושה מילה ופריעה, עולה למידת היסוד והולך לפני השכינה, וכשחוטאים מפסידים מעלה זו.

ומוסיפים הרוחות, **וכן בקלהו** - וכן הוא אצל כל האנשים לדורות, **פיין**

דבר נש - שכיון שהאדם הוא בבחינת תמים - מהול, ועשה מילה ופריעה, **ונטיר ליה** - ונוטר את הברית, **מיד היא לקמיה ואיהו אפתרה** - מיד השכינה הולכת לפניו והוא מאחוריה, דהיינו שמתדבק במידת היסוד, והמלכות

נמצאת לפניו, ובאופן זה **פשר איהו לדא** - כשר הוא לזה הנימול ופרוע ללכת אחורי השכינה, ונקרא בבחינת 'תם' ולא בחינת 'תמים'. ואולם **לגרעונא מה כתיב** - לגנאי, דהיינו כשחוטא ונעשה רשע מה כתוב (שמואל א' טו יא) **'פי שב מאחרי'**, דהיינו שמפסידים מעלה זו, ונידחים מאחורי השכינה כאילו לא היו נימולים כלל.

ברית קדישא, אזדווגת ביה שכינתא ושריאת עליה. ובגין כך (דברים יג) **'תמים תהיה עם ה' אלהיך'**. **'תמים תהיה'**, **ולבתר 'עם ה' אלהיך'**, **בזווגא חדא, דכיין דנטיר ברית דא, 'עם ה' להו'**, **ולא אתפרש מגיה**.

באברהם כתיב (בראשית יז א) **'התהלך לפני והיה תמים'**, גזירי דאָת קיימא. **'התהלך לפני'**, **דלא יהו גברא בתר אתתא אלא קמהא, ארח פשר איהו. והא כתיב** (שמות כג כ) **'הנה אנכי שולח מלאך לפניך'**. **'ושלחתי לפניך מלאך'** (שם לג ב). **לאברהם דלא הוה גזיר, דחה ליה לקמה. ועל דא לא כתיב הוה תמים והתהלך לפני, אלא 'התהלך לפני', דלא יאות אגת עד שתהא תמים**.

וכן בקלהו, פיין דבר נש תמים, ונטיר ליה, מיד היא לקמיה, ואיהו אפתרה, פשר איהו לדא. לגרעונא מה כתיב (שמואל א' טו יא) **'פי שב מאחרי'**. נח גזיר הוה, ותמים, פריעה לא הוה ביה, ובגין דלא הוה ביה פריעה מה כתיב **'את האלהים'**, ולא אחר האלהים, לקמא לא הוה, בגין דהוה גזיר, לאחורא לא הוה, ותמים, בגין דלא אתפרע, איך הוה, **'את האלהים'**, סמך ליה, ולא יכול לאסתכלא ביה, דלאו פשר כל כך.

בישראל כתיב (שמות יג כא) **'וה' הולך לפניכם יומם בעמוד ענן ולילה בעמוד אש'**. **וגו' פיין דאמרו ישראל** (שם יד יא) **'המבלי אין קברים במצרים וגו''**. **'פי טוב לנו עבוד את מצרים'** (שם פסוק יב). **בכיבול אתחלש דעתא, כתיב** (שם פסוק יט) **'ויסע מלאך האלהים תהולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם'**, **'ויסע' למעבד בהו נוקמין** (חסר). **ועל דא חדי משית, וחדו רב מתיבתא, דקא אתפשר בדא**.

נוקמין - לעשות בהם נקמות (חסר). **ועל דא חדי משית** - בדברי הרוחות שמח משית, **וחדו רב מתיבתא** - וגם שמח הראש הישיבה, **דקא אתפשר בדא** - על שנתבשר בענין זה

תחילה ביארו הרוחות שישנם שתי בחינות, אחת ללכת לפני השכינה כאברהם לפני שנימול, והשנייה ללכת מאחורי השכינה לאחר המילה. ועתה מוסיפים שנה, כיון שכל ולא פרע הלך לצידה של השכינה.

נח גזיר הוה ותמים - נח מהול היה ונקרא תמים, אך **פריעה לא הוה ביה** - פריעה לא היה בו אלא מילה בלבד, **ובגין דלא הוה ביה פריעה מה כתיב** - וכיון שלא היה בו פריעה מה כתוב **'את האלהים'**, דהיינו שהלך בשווה עם השכינה ולא הלך אחר האלהים, והטעם, כי **לקמא לא הוה** - לפני השכינה לא הלך שהוא מעלה פחותה, **בגין דהוה גזיר** - כיון שהיה מהול, ומי שהוא מהול הולך עם השכינה מאחוריה, וגם **לאחורא לא הוה** - מאחורי השכינה לא הלך, דהיינו שלא היה דבוק במידת היסוד, **בגין דלא אתפרע** - כיון שלא עשה פריעה, ורק מי שמהול דבוק במידת יסוד, ואם כן **איך הוה** - היכן היה הולך. ומתרגים **'את האלהים'**, והיינו, סמך ליה - סמוך לו בשווה, ומוסיפים הנשמות, **ולא יכול לאסתכלא ביה** - ולא היה יכול להסתכל בשכינה, כיון **דלאו** - שלא היה **פשר כל כך**.

לאחר שנתבאר מנח שהלך לצד השכינה ולא מאחוריה כיון שכל ולא פרע, מקשים כיצד הלכו בני ישראל מאחורי השכינה קודם שפרעו.

בישראל כתיב - בבני ישראל כשהלכו במדבר כתוב (שמות יג כא) **'וה' הולך לפניכם יומם בעמוד ענן ולילה בעמוד אש וגו'**, והיינו שהלכו בני ישראל מאחורי השכינה, ויש לשאול, שהלוא בני ישראל במדבר מלו ולא פרעו, ואם כן לא היו צריכים לילך אלא בשווה עם השכינה. והתירוץ בזה הוא כי כל האמור לעיל היינו ליחידים, אבל לרבים לעולם הולכת השכינה לפניו, ולכן אצל בני ישראל במדבר הלכה השכינה לפניו. אבל **פיין דאמרו ישראל** - שאמרו בני ישראל (שם יד יא) **'המבלי אין קברים במצרים וגו'**, וכן אמרו (שם פסוק יב) **'פי טוב לנו עבוד את מצרים'**, על ידי החטא **בכיבול אתחלש דעתא** - נחלשה דעתה של השכינה, ואז **כתיב** - כתוב **'ויסע מלאך האלהים תהולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם'**, ופירושו, **'ויסע'** - שנסע מלפניהם וחזר על ידי החטא מאחוריהם **למעבד בהו נוקמין** - לעשות בהם נקמות (חסר). **ועל דא חדי משית** - ועל כל הנאמר בדברי הרוחות שמח משית, **וחדו רב מתיבתא** - וגם שמח הראש הישיבה, **דקא אתפשר בדא** - על שנתבשר בענין זה

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זהו הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 או 052-555-44-20